

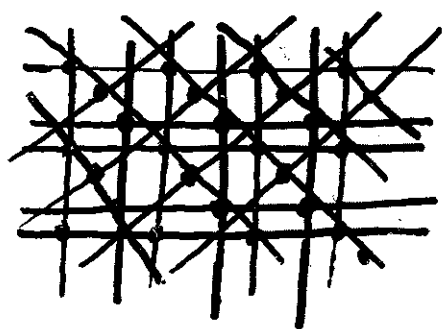
Více mřížkový model fáze

(1980, Švédsko): Bo Sundman, J. Ågren: J. Phys. Chem. Solids, vol. 42, 297-301, 1981

Př.: soustava Fe-Cr-Ni-C, fáze - sigma (G)

Kryst. mřížka:

polohy trojitého druhu $(Fe, Ni)_3 Cr_4 (Fe, Ni)_{18}$

podmíčka složka stech. koef.

1	Fe	Ni		8
2		Cr		4
3	Fe	Cr	Ni	18

obecný vztah vyjadřující Gibbsovou energii libovolní fáze:

$$G(T, slož) = \sum_I G_I^p(Y) + RT \sum_P \sum_j \gamma_j^p \ln \gamma_j^p + \sum_{z \geq 0} \sum_I L_{zI} P_{zI}(Y) + G_{mag.} \quad (2)$$

referenční hladina
Gibbsovy energie

id. entropie míšení
složek v podmřížkách

G^E

příspěvek daný mg.
vlastnostmi fáze

Y, γ ... určují chem. složení fáze (Y - matice mřížkových molárních podílů γ)

G_I, L_{zI}, L_{12} ... termod. parametry fáze závislé jen na teplotě fáze

Integrovaná podmínka fázové rovnováhy

$$G^{soust.} = \sum_{i=1}^F p_i G^i(T, slož) \quad (1) \quad \begin{array}{l} \text{podmíněná} \\ \text{minimalizace } G^{soust.} \\ \text{(vhodná num. metoda + PC)} \end{array}$$

za dodržení podmínky: zachování hmoty a stechiometrie
hledáme takovou kombinaci proměnných (složení fází) tak,
aby $G^{soust.}$ byla minimální.

Výsledkem je: p_i a složení fází ($p_i = 0$ pokud ex. fáze $k=i$ není
v soustavě za daných podmínek $T, slož.$ možná)

Vlastnosti teoretického modelu

1. Princip hierarchie: úplný soubor t. p. všech fází existujících v dané soustavě (G_1, L_1, L_2) obsahuje t. p. podsoustav doplněný o specifické t. p. soustavy.
2. Princip predikce: již znalost t. p. podsoustav postačuje k provedení kvalitní predikce hranic fázových oblastí soustavy vyššího řádu.
3. Fenomenologický princip: pokud se predikované hodnoty liší od experimentálních, je možné je odstranit zavedením specifických t. p. soustav (měření či optimalizací).
4. Princip omezení konvergence: s ~~přibývajícím~~ počtem složek roste počet možných fází, ale snižují se příspěvky interakcí vyššího řádu.

Programové vybavení

Soubor programů "FD^{tt}-pp" pro výpočty fázových rovnováh:

uživatelské
prostředí
(C++)

+

Vlastní program
- int. p. f. rovnováhy,
- (vicemřížkový model
(F77))

+

Numerická
metoda
(systém
"UFO")

Lit:

"TDCOMP" (manuál), VZ 822/691, ÚFM, 1991

(Sopoušek, Kroupa)
Dojiva